

“Help door emotionele aandelen te kopen”

Marc Vande Gucht start vzw
‘Ga voor Geluk’ na zelfmoord van dochter

LEUVEN - Empathie, tolerantie, gezonde bemoeizucht. Het zijn stuk voor stuk kernbegrippen van de vzw ‘Ga voor geluk’, die Marc Vande Gucht vandaag in Brussel aan de wereld voorstelt. Twee jaar nadat zijn dochter Joke, die met haar geaardheid worstelde, zich van het leven beroofde, wil de man uit Gooik zijn verdriet constructief aanwenden om anderen te behoeden voor een wanhoopsdaad. “Met de verkoop van ‘emotionele aandelen’ gaan we projecten ondersteunen die de geestelijke gezondheidszorg bevorderen. Want er is nog veel werk aan de winkel.”

Marc Vande Gucht (48), directielid bij Uitgeversbedrijf De Tijd, spreekt een managerstaaltje. In zijn vurig pleidooi voor een maatschappij met meer inlevingsvermogen en minder prestatiedrang, neemt hij regelmatig de woorden *analyse*, *efficiëntie* en *resultaatgericht* in de mond. “Vind je dat vreemd? Ja, in de softe sector zullen ze dat waarschijnlijk niet gewoon zijn. Maar ik heb de beste bedoelingen. Ik wil aan een destructief verhaal iets positiefs toevoegen. Iets teweegbrengen in de samenleving, eens aan de boom schudden, want er loopt te veel mis.”

En dat bewijzen de cijfers. Ons land behoort tot de koplopers in de wereldwijde zelfmoordstatistiek, in Vlaanderen alleen ondernemen drie mensen per dag een geslaagde poging, goed voor zo’n duizend doden per jaar. De redenen waarom mensen uit het leven stappen, worden niet weggenomen, want het aantal suïcidegevallen stijgt nog elk jaar.

“Misschien moeten we verscheidenheid wel als de norm gaan beschouwen. Waarom kunnen we het toch zo moeilijk aanvaarden dat mensen dikker, dunner, langer, slimmer, stommer zijn? Kunnen we niet met z’n allen een stuk toleranter worden, alsjeblief?” Volgens Vande Gucht is daar een taak weggelegd voor het onderwijs. “We ijveren voor de komst van het vak ‘empathie’. Kleuters, leerlingen en jongvolwassenen gaan door een aantal ‘groeipijnen’, lastige drempels in een leerproces richting een eigen identiteit. Door meer aandacht te schenken aan geaardheid, competitiedrang, omgaan met lijden, respect voor het ‘anders zijn’, ... kunnen we het die kwetsbare jongeren een stuk makkelijker maken.”

Overdosis

Op 27 mei 2003, bijna dag op dag 2 jaar geleden, verloor Vande Gucht zijn dochter Joke. Ze beroofde zich op twintigjarige leeftijd van het leven, vermoedelijk - “maar dat zullen we nooit met zekerheid weten” - omdat ze haar lesbische geaardheid niet kon aanvaarden. In z’n boek ‘Down Under’, dat vorig jaar verscheen, schreef Vande Gucht z’n pogingen om het gebeurde te begrijpen neer. “Jo was een vrolijke meid. Joviaal, actief, massa’s vriendinnen ook. In de chiro meteen de leidster, in de studentenclub onmiddellijk voorzitter. Ze was allergisch voor onrecht, pepte anderen die problemen hadden voortdurend op. Alleen voor zichzelf is ze er blijkbaar niet uitgeraakt.”

Over haar liefde voor vrouwen sprak ze zelden. “Toen we vaststelden dat ze nog nooit met een vriendje naar huis gekomen was, heeft m’n vrouw het haar eens gevraagd. Ja, Joke dacht van wel, maar ze was nog niet helemaal zeker. Wij hebben meteen gezegd dat het absoluut geen probleem voor ons was. Maar voor haar was het een té groot issue, denken we nu. Ze vermeed het onderwerp. Had ze misschien geen zin om zich de rest van haar leven te moeten verantwoorden? Om nu en dan het voorwerp te zijn van een grap? Ze wilde geen fakebestaan...”

Aan het einde van een uitwisselingsjaar in Australië slikte Joke een overdosis pillen. “Ze verbleef in het gezin van een dokter, die - we verwijten hem niks - misschien onvoldoende de signalen die ze uitzond heeft opgevangen. Ze schreef in die tijd pagina’s analyses van zichzelf neer, met als enige conclusie: *I need help.*”

Joke overleefde de zelfmoordpoging en haar ouders sprongen, zodra ze het nieuws te horen kregen, op het eerste vliegtuig richting Down Under. “Je bent enerzijds ongelooflijk geschrokken dat zoiets is gebeurd, anderzijds dank je de hemel dat ze er nog is. Op de terugvlucht vroeg m’n vrouw of Jo ons kon beloven dat ze zoiets nooit meer zou doen. Dat kon ze niet...”

Terug in België verliep het eerste bezoek aan een psychiater bijzonder moeilijk. “Na vijf minuten hadden we het gevoel dat we onze tijd aan het verspillen waren.” Een tweede poging bij

een psychologe leek aanvankelijk wel te vlotten. “Joke kon goed met haar praten. Maar intelligent als ze was, overtuigde ze haar dat ze eigenlijk geen probleem had. Ze leidde iedereen, ook ons, om de tuin. Na drie sessies hoefde ze niet meer te gaan.”

Fouten

In september ging Joke samen met haar oudere zus op kot in Gent. “Ze begon biomedische wetenschappen te studeren. Maar ze zou enkel de kandidaturen doorlopen, daarna wilde ze de richting genetica kiezen. Geen toeval, denken we nu.”

In een mum van tijd ontpopte ze zich tot notoir feestvarken, ze werd zelfs voorzitter van de studentenclub. “Het ging bijzonder goed met haar, te goed misschien.” Maar in februari zag ze het ineens niet meer zitten. “Het ging niet meer, ze zat vast. Ze wilde zo snel mogelijk opgenomen worden.”

In een mum van tijd regelde vader voor z’n dochter een opname in “een mega-instelling met een mega-reputatie”. “M’n grootste vergissing ooit”, denkt hij nu vaak. In die instelling maakte ze na zes weken een einde aan haar leven. “Daar hebben ze alle fouten gemaakt die je kan maken. Als ouders werden we volledig buitenspel gezet. Geen van de drie behandelende psychiaters wist dat ze worstelde met haar geaardheid op het moment dat ze uit het leven stapte, terwijl wij al langer dachten dat dit haar grootste probleem was.” Ook de manier waarop de instelling de *suicide-zaak* afhandelde, noemt Vande Gucht beneden alle peil. “We kregen ondermeer twee versies in verband met haar afscheidsbriefje. Volgens hen slingerde het ergens rond in de kamer, terwijl uit het juridisch dossier achteraf duidelijk bleek dat het aan de badkamerspiegel was geplakt. Een detail volgens de instelling, maar het ging hier wel over haar laatste belangrijke woorden voor ons.”

Bruto Nationaal Geluk

Toch wil de manager dat de destructieve ervaring uitdraait op een “positief” verhaal. “Vandaar dat we iedereen die z’n portie geluk al beet heeft, vragen om te investeren in onze vzw, die geleid wordt door nabestaanden van mensen die zelfmoord pleegden. Bedoeling is om het ingezamelde geld te gebruiken voor zinvolle projecten in de geestelijke gezondheidszorg. Meer preventie, meer gezonde bemoeizucht, meer inlevingsvermogen. Zo willen we hen die hun portie geluk nog niet beet hebben, op weg zetten. Want dat kan ons Bruto Nationaal Geluk alleen maar vergroten.”

Kirsten BERTRAND